

160. juu Jun 16 848

3. 3254
993. n.o.

Robert's wineys
Egyremenck.

A modern wardrobe.

OPNY
2. JUN

Harvard's
D

5-12
M. S. Taylor
S. F. L.

By

H8 Com 708 D
1848
1 mille

Zabolcs vármegye Egyesemenet.

A nyugtalanító által előidézhető rablási, gyilkossági és gyújtogatási merénylet-
sel megakadályozása végett léte rögtön ítéltő bírósági hatóság megengedése iránt fo-
lyó évi Május 24-iki feltevéseitől folytán, ezennel rendeltesik:

Miután a valmerő törvényszegést és engedetlenséget, hogy annak példája
a társasági viszonyokat ne veszélyeztesse, a leghatályosabban megtorolni szükséges;

Miután a törvény ellenállhatlan uraságát megállapítani; a személy s vagyon-
bátorságát biztosítani; - a megingasztott törvényt helyreállítani és az országnak a bé-
let visszaadni kötelesség, még rendkívüli esetökkel is;

Ennélfogva Zabolcs vármegye azonnal rögtön ítéltő bíróságot állítand fel; az-
gyors és pontos eljárásra utalandja, és fenállását a hatóság körében haladéktalanul és
telőn tudomásra juttatandja.

Éaon rögtön ítéltő bíróság körébe a legfelsőbb rendszabályokban kijelölt rablási,
gyújtogatási, és gyilkossági eseteken fölül, ezennel világosan kijelentett feltevéseknél fogva
meg azon lázától, lázától és bűjtogatás is tartozandnak, kit bár kinet személy és va-
gyon bátorságát erőszakosan sebez megsejteni sebezgesen kivekelt, bár
közbejött törvényes erőhatalom által annak végrehajtásában megakadályoztak.

E rendelet tüstint kihirdetendő és a hirdetés bizonyítványának vétele után
azonnal fogamatba vevendő; érvényessége csak újabb kormányrendelet útján meg-
szüntethető.

Kelt Budapesten Jumiús 9-iki 1848.

Strán Nador:
k. helytartó:

Beli gyűmmisszer
Zemere Zsabolcs

A

Bögtön itélési

jog gyakorolhatására ujabban módosított és 1846-dik évi Május 19-kén kiadott legfelsőbb határozattal kegyelmesen jóváhagyott

s z a b á l y o k.

BUDAN,

A MAGYAR KIRÁLYI EGYETEM NYOMDÁJA BETŪVEL.

Rögtön ítélési jog gyakorlásánál követendő szabályok.

I.

A rögtön ítélés jogáról általában.

A rögtön ítélés jogának gyakorlása, mint a rendes törvénykezés útjátóli kivétel, csak azon törvényhatóságoknak engedtetik meg, mellyekben gyakoribb erőszakos tolvajlásokkal, (latrociniis) rablásokkal s fosztogatással párosult útonállások, vagy sürüebb szántszándékos gyujtogatások tapasztaltatván, a közbátorság nagyobb veszélynek van kitéve, sem mint az illy gonosztevők vakmerősége rendes úton és módon zaboláztathatnék, s annál fogva visszarezzentő s nyomon következő példaadások szükségesek. Mihelyest tehát illy körülmények fedeztetnek fel, a törvényhatóság azokat Ő császári királyi Főherczegségének az ország Nádorának, vagy távollétében a helytartótanács Elnökének, mint kikre a rögtön ítélés jogának megengedése kegyelmesen bizatott, haladék nélkül jelentse be, s rögtön bíraskodhatás kinyeréseért folyamodják.

II.

A rögtön bíraskodhatás kieszközléséről s kihirdetéséről.

1. §.

Az e végett benyujtandó folyamodásban, a törvényhatóság kebelében uralkodó minden ollyas gonosztettek, mellyek által a köz jólét s egyesek élete s vagyona veszélyeztetik, mindenkor különösen s körülményesen kiteendő, egyszersmind pedig az bebizonyítandó; hogy ugyanazon gonosztettek fékezésére megkivántatott minden módok a felfolyamodó törvényhatóság részéről megkísértettek ugyan, sikert mindazáltal szerezni képesek nem valának.

2. §.

Hogy e jog különösen a gyujtogatók ellen is gyakoroltathassék, arra mindenkor világos engedelmet kell nyerni.

3. §.

Meglevén az engedelem, tüstént gyűlést kell tartani s abból az engedelelem kihirdetését késedelem nélkül elrendelni; melly mind az illető lelkeszek által szónokszékekből vagy templomaik ajtaja előtt, mind az illető tisztviselők által körlevelek útján, s főleg pusztákon, személyesen teljesítendő; nem különben a megyében szállásoló katonaság illető kormányának tudtára adandó leszen úgy, hogy legfőlebb a gyűlés tartásától számítandó 14 nap alatt, minden kebelbelieknek tudomására juthasson; hogy pedig a kellőleg minden kebelbeli helyekben és mi módon eszközlött kihirdetésről bizonyosság szereztessék, az említett 14 nap elforgása alatt minden járásbeli szolgabíró a kerületbeli helyekben mikép teljesített hirdetésről, a helységek jegyzőinek vagy biráinak látomásozásával megerősítendő körlevél bemutatása mellett, az alispánnak mulhatlanúl köteles jelentést tenni; ez pedig azon jelentést a rögtön ítélő bíróságnak illető elnökével s tagjaival késedelem nélkül közleni köteles; s csak emé 14 nap eltöltével, s ha a kihirdetésről bizonyosság szereztetett, és nem elébb lehet a rögtön biráskodás gyakorlatát elkezdni.

Ugyanezen gyűlésben előfordulható esetekre mindjárt az illető elnökök és közbírák is kinevezendők, és pedig mindenkor nagyobb számmal, mint az ítélet hozásra kívántatik; hogy így egyik vagy másiknak érdekeltetése esetében is, minek akkor is helye van, ha vagy maga, vagy közel rokona rablók vagy gyujtogatók által megtámodtatott, kárt szenvedett, vagy megsebesítettett, azonnal törvényszék tartathassék; ezen bírák, a mennyire kitelik, mind táblabírák, egyébiránt pedig törvénytudók, érett s nyílt ítéletü és a bírálásban gyakorlott férfiak legyenek, kiknek kellő tudomás és pontos hozzátartás végett a jelen oktatásnak valóságos mása legottan kezökbe adandó.

4. §.

A rögtön biráskodhatásra nyert engedelem idejétől fogva, köteleztetik a törvényhatóság a közbátorságnak keblébeni körülményeiről, tekintőleg azon gonosztettek, mellyek miatt e jogot nyerte, Ő cs. k. Fenségének az ország Nádoarának, vagy távollétében a kir. helytartótanács elnökének mulhatlanúl minden három hónapban voltaképi és kimerítő jelentést tenni; hogy e jog az ok és szükség megszűntével visszavonathassék.

5. §.

Azonban ha e jog visszavonathassék is, azt a törvényhatóság keblében környékeltetve hirdetni nem szükség, nehogy úgy a gonosztévők vakmerősége ujab-

ban növekedjék, hanem az csupán a törvényhatóságok eligazodására szolgáland.

6. §.

Hogyha pedig e jognak gyakorlása egy esztendő alatt vissza nem vonatnék, esztendő elteltével a kebelbeli helységekben ismét környékelve ki kell hirdetni, hogy a gonosz szándékuaknál feledékenységbe ne menjen, hanem inkább annak félelme által tartóztatassanak.

III.

Minő gonosztevők, és milly esetekben lesznek rögtön elítélendők?

1. §.

Rögtönbiróság elébe nem más gonosztevők vonathatnak, mint : *a*) haramiák, azaz olyanok, kik nyereség okáért valakit életétől megfosztanak; *b*) rablók, fosztogató útonállók, kik jelesen személyes megtámadtatással erőszakos fosztást elkövetnek; *c*) előre határozott felgyújtás elkövetői. S ugyan mind ezen elősoroltak, akár magok egyedül, akár mások társaságában követik el a bűnt; amúgy is polgári állásuk és helyzetük semmi tekintetbe nem jöven, és ide értődven egyszersmind a katonai szökevények, a katonák és a hadi hatóság alá tartozó más személyek, ha olyanok az illető kerületben történt kihirdetés után rögtöni biróság elébe tartozó vétket elkövetvén, a polgári törvényhatóság által befogatnak. — De mind ezen elősoroltak a rögtön elítélés alá csupán a következő esetekben vonhatók.

2. §.

a) Ha a bűnöstetten hevenyében, vagy folytonos kergetés közben fogatnak el; melly folytonos kergetés olly értelemben veendő : hogy a bűnös hevenyében a tetten kaptván, és a vétek helyéről futásnak eredvén, akár közvetlen azok által, kik őt a bűnöstetten érték, akár mások segedelmével, de nyomban üzőbe vétessék, s ugyanazon szakadatlanul folytatott kergetés közben fogattassék el; *b*) ha a bűnös fegyverrel, vagy más öldöklő eszközzel ellátva, midőn maga megadására felszólíttatik, ezzel, vagy fegyverének kisütésével erőszakosan ellentáll; *c*) ha a bűntény, melly miatt üzőbe vétetik, már a bűnös által sikerrel végrehajtatott.

3. §.

Ha az előbocsátott három feltétel közül csak egy is hiányzanék, a befogatott bűnös nem tartozik a rögtöni biróság elébe, hanem rendes per utján leszön elítélendő.

4. §.

Kivételnek mindazáltal, a 2-dik §-ban határozott esetekben is : *a*) husz évet még el nem ért ifjak; *b*) olly egyének, kiknek ép elméleti állapotjuk felől alapos kétség előfordul; *c*) kikről a vizsgálódás alkalmával kinyilvánosodik, hogy az előtti életüket még olly ténynyel, a melly végett terhesebb büntetést szenvedtek volna, nem fertőztették meg; *d*) ha a bűnös a jelenleg elkövetett, vagy más nevezetes véteknek kinyomozása miatt, a kéznél nem levő bűntársai-val okvetetlenül szembesítendő, vagy ha némü más fontos körülményt máskép nem lehet világosságra hozni, mint a bűnös rögtöni kivégeztetésének félbenahagyása által; *e*) ha a körülmények teljességgel nem engedik, hogy az egész rögtöni eljárás a IV. fejezet 2. és 17. §§-aiban kitűzött határidő alatt befejeztessék.

IV.

Eljárás módja az elfogatástól végrehajtásig.

1. §.

Mihelyt a gonosztevő, kit minden bejelentés nélkül más törvényhatóságban is üldözni és elfogni szabad, kézre kerítettik, az minden késedelem nélkül a rögtönbiróság tartására kitűzött vagy kitűzendő helyre kísértessék; faluról falura hurczolással tehát fel kell hagyni, sem a gonosztevő személyének biztosítására szükséges óvásokon kívül más testsanyargató büntetéseket használni, sem a vétkest kivált téli időben szabad ég alatt tartani, hanem biztosan és más gonosztevőktől külön választva őriztetni s az elfogásról az alispánnak, vagy a törvényszék kinevezett elnökének haladéktalan jelentést tenni, ki a biróságot legottan összehivandja.

2. §.

A biróság, mennélelőbb lehet, legfeljebb pedig azon naptól fogva, mellyen a vétkes a törvényszék helyére érkezett, harmadnap alatt összeülni tartozik.

3. §.

E biróság teljességére az elnökön kívül négy közbiró kivántatik, kiknek a II. fejezet 3-dik §-án előirt tulajdonságokkal birni kell, s a kik az ülés kezdetével arra megesketendők : hogy az ítéletet a legfelsőbb helyen meghatározott szabály szerint hozandják.

4. §.

A biráskodás tárgyát főleg azon elkövetett rablás, fosztás, útonállás vagy gyujtás teendi, mellyért a vasban álló elfogatott s rögtön ítélőszék elébe állított; azok, mik talán a közbátorságra, károk megtérítésére vagy czimborák kitapogatására nézve világot nyujthatnának, vallatás közben mellékesen is érintet-
hetvén; minél fogva a rabnak elébbeni csinjeit csak annyiban kell nyomozni, mennyire annak, mint valódi rablónak, haramjának, útonállónak, vagy gyujtogatónak minőségét bővebben felderíteni szükséges volna, ha csak a III-dik fejezet 4-dik §-ának pontjában érintett körülmények fenn nem forognának.

5. §.

E törvényszék minden a törvénykezés rendes útján különben szokásban levő formaságok mellőztével biráskodik.

6. §.

Bármilyen nemű és rendű tanúkat tüstént megidézhet és kényszeríthet, sőt hatósággal bír a katonai személyeket is tanúkul használni, s a végett közvetlenül maga elébe idézni, mindazáltal olly kötelezéssel, hogy e felől a legközelebbi katonai parancsnokság mindenkor haladék nélkül értesíttessék.

7. §.

Mielőtt a biráskodás elkezdődik, jelen útasítás a III-dik fejezettől kezdve végig az ülésben eleve mindig felolvasandó.

8. §.

Ezek után ugyanazon összeült biróságnak a történet tökéletes leírása előterjesztendő, mellyben a rabnak vétke, kereszt- és vezeték neve, életkora nem számokkal, hanem betűkkel kiirandó, hazája, állapota, az elfogás helye és módja t. i. ha a rab hevenyében fogattatott-e el, vagy az épen elkövetett gonosztett helyén? folytanos üldözésben-e, vagy mi más okból? házában békén tartózkodtában-e, vagy hol? fegyveresen-e s jelesen minő fegyverekkel, vagy fegyvertelenül? megfutamodott-e az üldözők előtt, vagy azoknak nála volt fegyvereivel és minő sikerrel szegült ellen? kiteendő.

9. §.

Elolvastatván a tett leírása, tüstént a rabnak vallomása a biróság által írásban kiveendő, előtte felolvasandó, vagy saját nyelvén megmagyarázandó, az-

tán, mennyiben irni tudna, tulajdon kezével aláírandó, vagy ha nem, keresztvonnással megjelelendő; ha pedig a gonosztevő vallomását konokságból, vagy macacsságból aláírni, vagy keresztrel megjelelni nem akarná, ez a törvényszék jegyzője által vallomása alá iktatandó, ezután a tanúk, kiknek életkorát és állapotját szinte mindig ki kell tenni, hit alatt kihallgatandók, vallomásaik önmaguk által hasonlólag aláírandók, vagy keresztrel jelelendők, végre szembesítést kell tartani.

Azon esetekben pedig, midőn a sebész-orvosi láttelelet olly sarkalatos oklevelet képez, mellyre az ítélet alapítandó volna, s az nem hites és köztiszti orvos vagy sebész által hivatalosan adatott ki, ennek is eskü alatt meghiteltetése szükséges.

10. §.

Megkivántatik, hogy a vétek akár a rabnak saját vallomásából, akár egyéb napfénynél világosabb s a halálos büntetés kimondására minden törvény előtt teljesen elégséges próbáknál fogva, nyilvános és kétségtelen legyen; a körülmények összecsoportozása az itt megkivántató elégséges próbák sorába nem tartozván; mire nézve a rabot fenyegetéssel, veréssel, kegyelem ígérettel vagy bármi más móddal vallomásra kényszeríteni szigorún és legkeményebb fenyték sullya alatt tilalmaztatik.

11. §.

Mindezek jegyzőkönyvbe vétetvén és ez elébb egész kiterjedésében felolvastatván, a tárgy érdemleges megvitatásához kell fogni: ha t. i. a kérdéses vétek nyilvánosságos-e, s vajjon a rab rögtön elítélésre való-e vagy nem? miknek tökéletes megbírálása, és a terhelő ügy nem különben enyhítő körülményeknek megfontolása után ítélet hozatik, mellyben a bűnösnek kárhoztatására minden voksoknak egybehangzása kivántatik, úgy annyira, hogy ha a voksok csak egyetlen egyben különböznenek is, a rab minden peres iratokkal együtt rendes törvény útjára igazítandó.

12. §.

A büntetés nem lehet más, mint akasztófa, s az elrablott javak megtérítésén vagy visszaadásán kívül, kötélnél egyéb büntetés nem is íteltethetik.

13. §.

Mihelyt az ítélet, mellyben a kárhoztatásnak minden indítóokai, a tettek a fenálló szabályra alkalmazásával együtt felhordandók, megállapított; az a jegyzőkönyvnek egész foglalatjával együtt az elítelt előtt legott felolvassandó s így kihirdetendő.

14. §.

Ekképen kimondatván az ítélet, mennyire lehet az illető lelkesz előhivatik; az elítéltnak, hogy magát halálra készíthesse, csupán három óra engedtetik, s több nem.

15. §.

A kimondott ítéletnek végrehajtása azon okból, mintha az elítélt valami újat, vagy bűntársakat akarna felfedezni, el nem halasztathatik.

16. §.

Ezen ítélettől sem felebbvitelnek, sem folyamodásnak nincsen helye.

17. §.

Az ítélet azon percztől fogva, midőn a törvényszék az elébe állított gonosztevő felett összeülni kezdett, harmad nap alatt mulhatatlanúl végrehajtandó.

18. §.

A végrehajtás teljesítéséről a kiküldött tag jelentést tesz a bíróságnak, melly csak ennek megtörténtével és nem elébb oszolhat el.

19. §.

A kivégzettnek holt teste harmadnapig az akasztófán függve marad, aztán eltemettetik.

V.

Az elkészítendő jegyzőkönyv alakja.

A jegyzőkönyv következő renddel készítettik :

1. A bevezetésben kitétetik a rögtön bíraskodás gyakorlására nyert engedelemnek, vagy ha az meghosszabított volna, az ismételt kihirdetésnek napja, aztán az év, hó, nap és óra, hely a hol, és kinek elnöklete s minő közbirák együtt létében kezdett a törvényszék összeülni.

2. Megérintetik, hogy a kiszabott oktatás felolvastatott.

3. A történet leiratik. Továbbá

4. A rabnak vallatása, tanúk vallomásai, szembesítés rende, és egyéb segédpróbák, s mindezek nem külön csatolmányokban, hanem magában a

jegyzőkönyvben egész terjedelmök szerint, valamint az is, hogy a jegyzőkönyv az ítélet hozatala előtt felolvasatott. Ezt követi

5. Az ítélet.

6. A végrehajtásra kiküldöttnek jelentése.

7. Végtevére világosan megemlítendő, hogy a rögtön bíróság a kiszabott idő előtt szét nem oszlott.

Az ekképen elkészített, felolvasott, s mind az elnök, mind közbirák által kinekkinek minősége szerint saját kezével aláírt jegyzőkönyv legfeljebb harmad nap alatt az alispánnak bemutatandó, ki azt a legközelebbi nagy, vagy kisgyűlésben előadja, ez pedig minden esetre, az az, akár kivégeztessék, akár rendes törvény útjára igazíttassék a gonosztevő, a kir. helytartótanácsnak felterjeszti.

VI.

Azon törvényhatóságot, mellyhez a kivégzett különben tartozott, tudósítani kell.

Mennyiben azon törvényhatóságnak, mellyhez különben a kivégzett tartozott volna, szükség tudnia, hogy ez rögtön ítélő bíróság által az élők sorából kitörültetett, e felől a megye által értesítendő.

18 Cs. 708 o
1848